

ste izgubili onih dvajset ali trideset sedežev, ki Vam danes in morebiti Vam bodo vedno manjkali do večine.

Gospôda moja! To ni modro, orožje tako rabiti, da se meri na nasprotnika in zadene gledalce. Konservativnim nasprotnikom ste hoteli škodovati z določbami postave iz leta 1868; nam ste hoteli v prihodnosti mladi rod, našo podporo, vzeti. Toda, gospôda moja, v tem dvo-boji ste gorko zasolili razsodnikom, ki bodo med nami razsodili, med državo in družbo, ki ne morete pogrešati bogaboječega ljudstva in ki bodete vsled slabega verskega čuta še mnogo trpeli. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Karkoli se bode zgodilo z našim predlogom, prepričani bodite, mi ne bomo mirovali, dokler ne prinesemo ljudstvu, ki nas je tu-sem poslalo, kar je njegova pravica, kar imajo vse sosednje države, kar zahtevamo in kar je podpisalo milijon podpisov: Versko šolo! (Živahna pohvala na desnici in galerijah. Govorniku čestitajo mnogi ministri in poslanci.)

Gospodarske stvari.

Solnčnica in nje korist za kmeta.

Kdo ne pozna one rastline, ki stoji na dolgem stebelu ter ima cvet, tako težek, da visi doli proti zemlji? Ker ima nekaj enako podobo s solncem, zato se imenuje solnčnica, vrhu tega pa še bojda rada obrača svoje lice proti solneu. Ni resnica to ali domišljija dela tudi v tem nekaj, človek nima zavoljo tega nobene škode.

Naj pa ima že ime, od česar koli hoče, toliko se nam zdi, da ni brez vse potrebe omeniti o njej — to, da ima veliko koristi za kmeta, ako si ve prav obrniti z njo. Sem ter tje sejejo to rastlino po cele njive in pravi se, da to ni gospodarju na škodo. Čujmo torej, kar pravi o njej mož, ki je z njo delal skušnjje.

Posejal sem, pravi, lansko leto na obeh straneh ceste, ki smo si jo bili napravili na novo, seme solnčnice in sem sicer se poslužil v tem mašine, sejalnice. Po 50 cm. so stale brazde vsaka sebi. Da je bilo mogoče rastline potlej ogrebsti, zato sem jih dal veliko izruti iz zemlje in sem jih le toliko pustil, kolikor se mi je zdelo, da bi lahko rodile.

Tiste rastline, ki so mi jih popipali, sem dal razrezati in sem jih položil živini. Jela jih je prav rada. Kar pa je ostalo solnčnic na njivi, te so rastle prav čvrsto in so postale prav košate. Vsled tega sem dobil od njih mnogo perja, dajalo se je svinjam za pičo in tudi cvetja ni bilo premalo na rastlinah. Jaz nisem pustil, da bi vse cvetje, kar se ga je nastavilo, razevelo, kajti tako bi bil imel veliko cvetja pa malo vrednih zrn.

Jaz pa sem jih hotel dobiti in sicer tacih,

da bi mi bila za prihodnje seme. Ko je torej seme dozorelo, bilo je sivo, nekaj pa tudi črno. Rože, v katerih je tičalo seme, smo porezali in tudi brž izmlatili. Kar je prišlo semena, to smo dejali sušit — na dračno, suho mesto. Ali v tem sem obživel, da sem delal le za tiče, kajti te le frčale so iz vseh strani na kraj, kjer je bilo seme solnčnice. Sreča, da sem zapazil še te buzarone precej iz kraja, sicer bi mi bile vse požrle.

Iz tega pa sem se naučil tudi nekaj — tega, da ima vsaka žival to seme rada. Kar vse na-nj pa so kure. Nekaj sem ga dal zatem zmlati, se vé, da na debelo in dobila je te moke krava mlekarica in svinje pitomnice — vse so jo rade žrle. Kar pa me je v tem najbolj veselilo, bilo je to, da je imela krava veliko več mleka, kakor poprej in svinje lezle so v tem skorej vidno na obe strani.

Tudi za zdravilo je voda iz solnčnice t. j. iz semena, ki se skuha z rožo vred. Pitje je žlezasto in vgodiš z njo posebno kravam, ki so dobre mlekarice.

Nadalje ni, da človek pozabi na to, da raste solnčnica hitro. Rastlina raste namreč prav hitro in to kaže na to, naj jo sadimo na krajih, kjer se zbira smrad — pri klavnicah, stranišcih ribnikih itd. Tudi olje ni brez vsega; kar še priporoča posebej to rastlino, je to, da ni izbircna, da ji ugaja skorej vsaka zemlja, ob cestah, sepih, robih... Brez rodovitne zemlje pa tudi solnčnica ne shaja.

Sejmovi. Dne 25. maja v Dobji, v Ivniku, v Ormoži, v Jarenini, v Lučah, pri sv. Filipu, v Rogatci, v Slivnici pri Mariboru, pri sv. Vrbanu v slov. gor. in v Vitanji. Dne 27. maja v Arveži, v Cmureku, v Rogatci in v Studenicah. Dne 28. maja pri M. D. v Brezji. Dne 29. maja v Braslovčah, v Konjicah, pri sv. Lovrenci v slov. gor., na Bregu v Ptujih.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Občinske volitve) v našem trgu so končane. V prvem volilnem razredu manjkala sta nam dva glasa, v drugem osem, v tretjem pa smo zmagali. Naši kandidati dobili so po 73, nemčurski pa po 46 glasov. Od narodnjakov so izvoljeni: Ivan Kukovec, Ivan Vaupotič, Jožef Gomilšek in Anton Šlamberger; njihovim namestnikom: Jožef Smodiš in Alojz Rajh. O totih volitvah hočemo še obširno govoriti. Za danes povemo le sledeče: Ob 9. uri šli so vsi naši volilci iz gostilne g. Vaupotiča na volišče. Naprej sta šla naš neustrašen vodja gosp. Ivan Kukovec in gosp. Fr. Sršen, za njima pa dolga vrsta gospodov in kmetov. To je bilo krivo, da je pozneje naš c. kr. okrajni glavar vprašal jednega odličnega

slov. trgovca volilca, alion trži tudi s klavno živino? C. kr. okrajnega glavarja vprašamo za zdaj, katerim stvarjem prišteva pa on tiste nemčurske volilce, ki so jih v soboto zvečer po polnoči morali nositi in metati skoz dveri iz krčme g. Vajlantiča, ker siromačeki v svojem prevelikem veselju niso premogli najti velikih vrat. Sicer pa še na svidenje, preblagorodni gospod!

Iz Cirkovec. (Čudna možaka.) [Konec.] V meseci avgustu lanskega leta je tukajšnji krajni šolski svet v svoji seji sklenil, naj se šolsko leto v spomin 40-letnega vladanja našega presv. cesarja s posebno slavnostjo konča, ter naj se šolski mladini v ta namen posebna šolska veselica pripravi. Udje kr. šols. sveta in nekateri drugi gospodje so se te misli krepko poprijeli in slavnost (o njej sicer svet nič ni zvedel) se je izvanredno obnesla, akoravno je bil naš občinski predstojnik s svakom njen največji nasprotnik. Ne, da bi bil prišel na povabilo g. načelnika kr. šolsk. sveta k tej slavnosti, in to bi gotovo bila njegova dolžnost (kot vladnega namestnika v občini), šel je še na Ptuj ter je večer prišel, ko se je mislila vesela družba te veselice že mirno in radostno raziti, na stražo (?) — Kar je to večer govoril, ni za javnost, le samo pomilovanja je vreden naš občinski predstojnik, da je zamogel kaj takšnjega govoriti. V meseci avgustu se je tudi tukaj ustanovila požarna bramba. Kdor razmere tukaj pozna, bode rekel, da je bila to hvalevredna misel in tudi nujna potreba, a našemu gosp. rihtarju je to, kar postava dne 23. junija 1886 govori, se vé, da neznano in on pravi: to je pesji. . . Od začetka pa do danes sta obč. predstojnik Draschkowitsch in njegov svak Schumer temu zakleta nasprotnika in še druge nevedneže ščujeta zoper to društvo. Dne 2. dec. bil je pomenljivi dan za vsakega Avstrijanca in vsakdo ima željo za pomenljive čase si nek spominek omisliti, tudi okrajni šolski svet je želel naši mladini v spomin tega slavnega dneva nek mali spominek pripraviti in sicer bil bi rad „cesarsko lipo“ vsadil. Zato se je iskala primerna lipa in našli smo jo: imel jo je nek kmet v Zdrganji vasi občine Cirkovške ter jo je obljubil zastonj dati, ako bi se v spomin na slavni ta dan vsadila; a že zopet je bil naš občinski predstojnik Draschkowitsch, kateri je onemu kmetu rekel: „Ne daj lipe, jaz ti 10 gid. za njo dam!“ in zadnji čas ne bili bi lipe dobili, da ne bi g. Lah bil za-se določene lipe prepustil krajnemu šolskemu svetu, katero so tudi na lepem mestu pred šolo zasadili, da bi spominjala naše potomce v poznih letih, da smo čestili in slavili našega presv. cesarja, in upamo, da bode tudi Cirkovčanom lepše solnce boljše prihodnosti se prikazalo ter razsvetilo, kar je še sedaj temnega. Upajmo,

da ne bode tisti čas več kak Draschkowitsch in kak Schumer v občinskem odboru, če tudi bi jo znala po nemški zasukati. Ako še pa želita kaj več izvedeti, pa še pride prihodnjič, saj je še dosti smetja za metlo, sedaj so bile samo grablje.

Od sv. Marjete poleg Rimskih toplic. (Lepo darilo.) Gotovo je že mnogim bralcem „Gospodarja“ znano, da imamo tukaj na prijaznem okolnatem griču cerkvico Lurške Matere Božje, ki je brž prva v Avstriji bila sezidana v čast Marije Lurške. Samo s prstovoljnimi darovi domačih župljanov in tujih, zlasti tudi topliške gospode, je bila postavljena in meseca oktobra 1886 po Njih ekscelenciji, milostivem knezoškofu posvečena. Te dni nam pa je posebno veselje došlo, da smo prejeli iz Rima od sv. Očeta srebrn kelih, krasen mašni plašč in drugo cerkveno opravo v dar, kar nam ostane v nepozabljivi ponos in spomin na ljubezen sv. Očeta.

Iz Spitaliča. (Opravičenje.) V dopisu št. 13 se čita, da je tukaj na Tolstem vrhu novi izvoljeni župan Štef. Planinc kot nespособni v svojem poslu, zato, ker na kraji občine, visoko na hribu Tolstega vrha. Resnica, ali to ne dene nič. Občinski udje so odbornike izvolili in odborniki župana, in to, ker je verni katoličan, slov. narodnjak, pravicoljuben mož. Sponaša se tudi v dopisu, da je v tem odboru prevžitkar Jurij Zorko; to je sicer resnica, ali on je vendar ob času volitve dne 12. dec. 1888 še po zemljiških knjigah lastnik posestva bil, ter je volilno pravico tačas imel, in tudi s tem, akoravno se je bilo od neke strani zoper to protestiralo, je c. kr. okrajno glavarstvo v Celji volitvo potrdilo. Na dalje se čita, da je Zorko obč. račune v neredu pustil, to opravičuje obč. odbor, ker je to njegovo področje. Ko bi Zorko bil res taki zapravljevec obč. premoženja, bi ne bil od leta 1871 do sedaj občinski odbornik, in med tem 11 let župan. Vsaka kvar spozna se v sedajnem času hitro. Da je obč. odbor zemljo okoli šole učitelju pripoznal, za to si jemlje pravico s tem, ker je zemljišče na ime župljanov v zemljiških knjigah in da je obč. odbor z večino župljanov sestavljen, si torej upa kaj sklepati, kar je po postavi njegovo področje. To so zmešnjave v Spitaliču, pa vseh zmešnjav še tukaj ni prostora navesti, tudi ni naša želja njih v svet zaganjati. Želja naša je le, ljubi mir in sv. čednosti ohraniti.

Iz Činžata na Pohorji. (Slov. uradovanje.) Vrli naš občinski odbor zbral se je dne 12. majnika polnoštevilno ter je enoglasno sklenil, da bode odsihmal v slovenskem jeziku uradoval. Ta sklep dela čast tako zavednim in krepkim občinskim odbornikom, kakor tudi celi občini. S tem sklepom se je naša občina tudi pridružila svojima sestrama v Smolniku in Ku-

menu. Zdravčan pa ima sedaj zopet kaj lepo priliko premišljevat i o minljivosti vse posvetne slave. Svoje dni so se ga držale vse časti, kolikor mu jih je bilo sploh mogoče vloviti. Sam je nekđaj po svetu raztrebil, da je nosil prvi zvonec v našej občini. Sedaj pa je vsemu temu konec, kajti dotičnik ne sedi v nobenem odboru več. Pa tudi o njegovih velikih zaslugah, ktere si je, kakor se sam hvali, za našo občino pridobil, dandanes razun njega ne vé nihče ničesar. Glavna zasluga bila je menda ta, da je z največjo skrbjo gojil in podpiral nemškutarstvo. Sedaj pa se je tudi to njegovo preljubljeno detece vleglo k večnemu počitku. Zdravčan na tolažbo so ga zagrebl i tam doli ob tih i njegovi Zdravski zemlji, da ga bode manj kdo motil, kedar bode pretakal britke solze po svojih nemškutarskih zaslugah. Quod bene notandum!

Od sv. Križa na Mur. polji. (Bralno društvo.) „Zora puca, bit će dana“. Zdi se mi da pesnik misli na sv. Križ. Že v zimi smo sestavili pravila, katera bi naj bila podlaga „bralnemu društvu“ pri sv. Križu na Murskem polji. Pravila bila so posneta po pravilih drugih enakih društev, vendar pa nam jih je c. kr. namestnija poslala nepotrjena nazaj. Vzrok — slovensko-krščanska probuda naših kmetov jim smrdi, toraj zatreti ali vsaj ovirati, kjer je mogoče. Pritožili bi se vsled tega; pa ta pot še ima več ovinkov. Raji smo toraj pravila nekoliko predrugačili, in zdaj imamo potrjena. Nameravamo toraj v nedeljo, dne 26. maja popoldne ob treh na podlagi teh pravil „bralno društvo“ pri sv. Križu na Murskem polji vstanoviti. Prav vljudno vabimo toraj vse narodne, pravega krščanskega napredka željne kmete na Murskem polji, naj bi se v obilnem številu začetnega zborovanja vdeležili ter temu vseskozi koristnemu društvu tudi v obilnem številu pristopili. Pa tudi vse sosedne narodnjake prosimo, da bi nas ta den z mnogoštevilnim prihodom počastili.

Iz Poličan. (Nemila smrt) je zopet grabila svojo žrtev ter je vzela 8 t. m. po dolgi, mučni bolezni Poličančanom predobrega duhovnega očeta, duhovnim tovarišem gostoljubnega prijatelja, meni pa ljubeznjivega predstojnika. To je pokazal tudi njegov sijajni pogreb dne 10. t. m., ko mu je 31 duhovnih tovarišev iz 7 dekanij zadnjo čast skazalo, med njimi mi je posebno hvaležno omeniti visokočastitega, milostljivega gospoda kanonika Martina Ivanca iz Smarij, ki so blagovolili sprevod voditi, velečastitega gospoda Adolfa Hytrek, spirituvala samostanskega v Studenicah, ki so sv. mešo služili in prečastitega gospoda dekana Antona Hajšek, ki so kratke, mile in jedernate besede izpregovorili blagemu, rajnemu Benediktu v slovo, sicer proti njegovi volji, kajti iz poniž-

nosti je v oporoki odločil, da se naj ne pridguje pri njegovem pogrebu. Enako željo je tudi meni ustmeno večkrat razodeval, češ, da pokojnika naj dela hvalijo, ako pa tistih ni, tedaj pa tudi ustna hvala naj molči! Tudi so domači gg. učitelji s šolarji in pa trije vunanji s petjem pokojnega gospoda župnika k večnemu pokoju spremljali. Vernega ljudstva, ki je rajnega duhovnega očeta ljubilo in spoštovalo, se je pa kar trla pri pogrebu nebrojna množica iz domače in sosednjih župnij. — „Blagor njim, ki v Gospodu umrjejo“ pravi sv. Duh, in upam, da velja tudi pokojniku našemu, ki je večkrat v svoji bolezni pobožno prejel sv. zakramente.

Provisor.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Okoli Prage je bilo zadnje dni silnih ploh, povodenj je podrla v bližnjih vaseh 19 hiš in okoli 32 ljudi so valovi pokopali. Svitli cesar je dal 2000 gld. poškodovanim vasem — Obe hiši drž. zbora ste sklenili svoje posvetovanje in sešli boste še le v jeseni na novo. — Nadvojvoda Rainer je bil te dni v Gradci ter si je ogledal tamošnje vojaške čete. — Mesto Bruck dobi vojakov v svoje kasarne in je sploh sedaj veliko vojakov na Gorenjem Štajarji. — Učitelji na Graških ljudskih šolah so obhajali 20letnico šolske postave — tako, kakor je pri teh možih sploh v navadi — kričeč zoper „mračnjake“. — Mestni zastop je zopet v Celovci ves v rokah liberalcev. — Slov. možje v Celovci in okolici so osnovali novo posojilnico. Bog jo krepil! — Podružnica sv. Cirila in Metoda v Kotmari vesi ima v nedeljo, dne 2. junija občini zbor. — Za spomenik Fr. Levstika je odbor v Vel. Laščah nabral že 1100 gld. — Blizu mesta Kočevja se klatita dva medveda, iz mesta pa hodita dva šulvereinovca v bližnje vasi lovit udov za šulverein. Ali vam je to slučaj! — Ljubljana utegne sedaj že vendar le dobiti svojo mestno hranilnico, službe nekaterih uradnikov mestni odbor je že raspisal. — V Podmelci na Primorji so si slov. možje osnovali novo polit. društvo: „Zavednost“. Dobro, naj jim le širi zavednost! — Za volitve v dež. zbor v Gorici dela se že sedaj pot in kakor se čuje, pridejo doslenji gg. poslanci skorej brez izjeme na novo v zbor. — Mestna zastavljavnica v Trstu ima za lansko leto 21.466 gld. dobička in sicer je ta denar iz žepa ljudi, ki so bili v stiski. Nam se zdi tak dobiček krivica! — Iz Trsta je odplula mornarska četa proti Pulju, gledalcev je imela v tem veliko. — Nagli sodbi, ki velja za Bosno in Hercegovino, kriva je bojda Srbija ter prihaja od ondot klatežev čez naše meje. — V mestnem zastopu v Zagrebu še je tudi sedaj večina hrv. narodnih